

Taflen ffeithiau i Aelodau Awdurdodau Lleol: Beth fyddwn ni'n ei wneud pan gawn ni gŵyn am eich ymddygiad

Mae'r daflen ffeithiau hon yn egluro beth sy'n digwydd pan fydd yr Ombwdsmon yn cael cwyn am ymddygiad aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdodau lleol, cynghorau cymuned, awdurdodau tân ac achub ac awdurdodau parciau cenedlaethol yng Nghymru. Nid yw'n ymdrin â holl fanylion ein gweithdrefnau, sydd ar gael yma: www.ombwdsmon-cymru.org.uk

Cwynion newydd

Caiff pob cwyn newydd ei hystyried gan Dîm Cyngor ar Gwynion yr Ombwdsmon, a fydd yn cydnabod fod y gŵyn wedi cyrraedd ac yn rhoi gwybod i chi ac i Swyddog Monitro eich awdurdod a/neu Glerc eich Cyngor Cymuned (fel bo'n briodol) am ei bodolaeth. Bydd copi o'r gŵyn yn cael ei darparu hefyd.

Does dim rhaid i chi ymateb i'r llythyr hwn os nad ydych yn dymuno gwneud hynny. Fodd bynnag, os ydych o'r farn y dylai'r Ombwdsmon ystyried gwybodaeth benodol pan fydd yn ystyried y mater hwn am y tro cyntaf, cofiwch roi gwybod i ni. Os byddwch yn penderfynu ymateb neu ddarparu unrhyw wybodaeth, dylech gofio y gall eich sylwadau gael eu datgelu i'r achwynydd hefyd, neu eu defnyddio mewn unrhyw achos dilynol.

Bydd pob cwyn, ac unrhyw wybodaeth ategol, yn cael ei harchwilio drwy brawf dau gam. Yn y cam cyntaf, fe fyddwn ni'n ystyried a oes tystiolaeth uniongyrchol bod y Cod Ymddygiad wedi'i dorri. Yn yr ail gam, byddwn yn ystyried a oes angen ymchwilio neu gyfeirio achos at bwyllgor safonau neu at Banel Dyfarnu Cymru er budd y cyhoedd. Mae hyn yn golygu ystyried sawl ffactor sy'n ymwneud â budd y cyhoedd, fel; a ydych wedi mynd ati'n fwriadol i geisio cael budd personol i chi eich hun neu i rywun arall, wedi camddefnyddio sefyllfa o ymddiriedaeth, a oes angen ymchwilio er mwyn sicrhau y bydd y cyhoedd yn dal yn gallu ymddiried mewn aelodau etholedig, neu a yw ymchwiliad yn ymateb cymesur dan yr amgylchiadau. Fe wnawn ni geisio rhoi gwybod i chi o fewn pedair wythnos a yw'r Ombwdsmon yn bwriadu ymchwilio i'r gŵyn hon ai peidio.

Os na allwn dderbyn y gŵyn

Cewch gopi ysgrifenedig o'r esboniad os nad yw cwyn yn cwrdd â gofynion y prawf dau gam.

Os penderfynwn ymchwilio i'r gŵyn

Os penderfynwn ymchwilio i'r gwyn caiff yr ymchwiliad ei gynnal gan un o ymchwilyr yr Ombwdsmon. Byddwn bob amser yn ysgrifennu atoch chi ac at y rhai sy'n gysylltiedig â'r gŵyn i gadarnhau ein penderfyniad i ymchwilio, ac nid oes angen i chi ymateb os nad ydych yn dymuno gwneud hynny. Fodd bynnag, byddai'n ddefnyddiol pe gallech nodi unrhyw bryder sydd gennych yn ystod yr ymchwiliad er mwyn i'r rhain gael eu datrys yn brydlon.

Fel arfer, cynhelir ymchwiliadau yn breifat. Mae'n bosibl y bydd datgelu manylion yn ymwneud ag ymchwiliad yn arwain at dorri'r Cod Ymddygiad. Gan hynny, fe'ch cynghorir chi i beidio â thrafod y gŵyn â neb (gan gynnwys tystion posibl) ar wahân i'ch cynghorwr cyfreithiol neu ymgynghorwr arall er mwyn osgoi unrhyw ragfarn ynghylch yr ymchwiliad.

Os oes tystion rydych yn meddwl y dylid cysylltu â nhw, dylech roi gwybod i'r Ymchwiliwr cyn gynted â phosibl.

Os daw cais (sy'n cyfeirio atoch wrth eich enw) gan y cyfryngau neu drydydd parti am wybodaeth yn ymwneud ag ymchwiliad, yr unig fanylion y byddwn yn eu cadarnhau yw bod ymchwiliad yn cael ei gynnal.

Bydd y Ymchwiliwr fel arfer yn ceisio cael gafael ar ragor o ddogfennaeth berthnasol a thystiolaeth gan dystion. Mae pob ymchwiliad yn amrywio, ac er y bydd angen cyfweld y rhai sy'n gysylltiedig o bosib, efallai y bydd rhai achosion yn dod i ben drwy archwilio dogfennau yn unig. Anelwn at gwblhau pob ymchwiliad o fewn 12 mis ond cwblheir y rhan fwyaf ynghynt na hynny. Os ystyriwn am ba bynnag reswm ei bod yn angenrheidiol rhoi'r gorau i'n hymchwiliad, byddwn yn ysgrifennu atoch i esbonio'r penderfyniad hwn.

Ar ôl cwblhau pob ymholiad rhesymol, bydd y swyddog ymchwilio yn adolygu'r dystiolaeth a gasglwyd ac yn penderfynu a yw'r dystiolaeth yn ategu achos o dorri'r Cod. Os felly, bydd copiâu o'r dystiolaeth berthnasol a gasglwyd yn cael eu hanfon atoch, ynghyd â gwahoddiad i ddod i gyfweiliad. Caiff cyfweiliadau eu recordio ac fe gawn nhw eu cynnal wyneb yn wyneb fel arfer, ond mewn amgylchiadau eithriadol efallai y gofynnir i chi ateb cyfres o gwestiynau ysgrifenedig. Gellir canfod gwybodaeth fanwl am y broses ymchwilio yn ein taflen ffeithiau 'Taflen Ffeithiau i Aelodau sy'n cael eu cyfweld'.

Yn y cyfweiliad, fe ddylech chi fod yn barod i ateb unrhyw gwestiwn a ofynnir i chi. Cewch gyfle hefyd i roi sylwadau sy'n berthnasol i'r ymchwiliad yn eich barn chi. Mae croeso i chi ddod â chynrychiolydd cyfreithiol gyda chi neu rywun arall i'ch cefnogi os ydych yn dymuno gwneud hynny, cyn belled â'u bod yn annibynnol ar destun yr ymchwiliad. Efallai y bydd methu â chydymffurfio ag unrhyw gais a wneir gan y Ymchwiliwr mewn cysylltiad ag ymchwiliad yn cael ei ystyried fel torri'r Cod i aelodau etholedig.

Pan fydd gennym yr holl wybodaeth sydd ei hangen arnom, byddwn yn ysgrifennu adroddiad neu lythyr yn nodi'r dystiolaeth a ystyriwyd gennym ynghyd â'n casgliadau.

Canlyniadau'r ymchwiliad

Os byddwn yn dod i'r casgliad nad oes unrhyw dystiolaeth i awgrymu bod y Cod Ymddygiad wedi cael ei dorri, byddwn yn cau'r ymchwiliad ac yn rhoi rhesymau ysgrifenedig dros y penderfyniad hwn i holl bartïon y gŵyn.

Os awgrymir ar ôl adolygu'r dystiolaeth bod y Cod wedi cael ei dorri; gall yr Ombwdsmon benderfynu mewn rhai amgylchiadau nad yw camau pellach yn briodol. Unwaith eto, bydd rhesymau ysgrifenedig dros y penderfyniad hwn yn cael eu hanfon at bob parti.

Os bydd yr Ombwdsmon yn canfod bod modd cyfiawnhau'r gŵyn, ac y byddai'n fuddiol cyfeirio'r gŵyn er budd y cyhoedd, gall ei chyfeirio naill ai at Bwyllgor Safonau'r awdurdod perthnasol, neu at driwlynys a gaiff ei gynnull gan Banel Dyfarnu Cymru i wneud penderfyniad ar y materion. Fodd bynnag, cewch gyfle i roi sylwadau ar fersiwn ddrafft o'r adroddiad o fewn amserlen benodol. Bydd unrhyw sylw a wneir yn cael ystyriaeth ddyledus cyn i'r adroddiad gael ei gwblhau, ac mae'n bosibl y caiff ei ymgorffori yn yr adroddiad terfynol.

Bydd copi o adroddiad terfynol yr Ombwdsmon yn cael ei anfon atoch. Bydd y sawl a wnaeth y gŵyn yn cael gwybod am gasgliadau'r Ombwdsmon, a bydd crynodeb o'r adroddiad yn cael ei ddarparu er gwybodaeth. Ni fydd yr adroddiad terfynol yn cael ei ddatgelu gan yr Ombwdsmon nes gwneir penderfyniad ar y materion gan y Pwyllgor Safonau neu'r triwlynys.

Os na fydd y sawl a gwynodd yn fodlon ar ein penderfyniad i beidio ag ymchwilio i gŵyn

Lle byddwn wedi cyhoeddi penderfyniad i beidio ag ymchwilio i gŵyn yn eich erbyn dewis cau'r ymchwiliad, neu penderfynu nad yw camau pellach yn briodol, bydd ein tasg wedi dod i ben i bob pwrpas a chaiff y ffeil ei chau. Ni fyddwn yn ailagor achos dim ond os bydd y sawl a wnaeth y gŵyn yn anghytuno â'n penderfyniad. Fodd bynnag, dylech fod yn ymwybodol y gall y sawl a gwynodd ofyn (o fewn ugain diwrnod gwaith) i ni adolygu'r gŵyn. Os cawn gais i adolygu cwyn, fe wnawn ni roi gwybod i chi a rhoi copi i chi o unrhyw gais a gawn.

Os ydych yn dymuno mwy o wybodaeth ynglŷn â'r broses yma, cysylltwch â ni:

- **ffoniwch** 0300 790 0203;
- **e-bostiwch** holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk;
- **ewch i'r wefan** www.ombwdsmon-cymru.org.uk;
- **dilynwch ni ar Twitter:** @Ombwdsmon;
- **ysgrifennwch at:** Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae, Pencoed CF35 5LJ